

Νέες επιβαρύνσεις στους αγρότες

Θύελλα αντιδράσεων ξέσπασε τις ημέρες αυτές με την απόφαση της κυβέρνησης (Αποκεντρωμένης Διοίκησης) για την επιβολή περιβαλλοντικού τέλους στο αρδευτικό (και όχι μόνο) νερό, σε εφαρμογή της οδηγίας 60/2000 της Ε.Ε και των σχετικών νόμων που ψήφισε η Βουλή. Πρόκειται δηλαδή για ειλημμένη απόφαση του αρμόδιου Υπουργείου Περιβάλλοντος από το 2017 (ΚΥΑ 135275/22-05-2017).

Οι τυπικοί λόγοι (Αναθεώρηση Σχεδίων Διαχείρισης) αλλά και οι προφανείς πολιτικοί μικροπολιτισμοί (αντιδημοφιλές μέτρο) δεν ήταν ικανοί να καθυστερήσουν άλλο την εφαρμογή της ΚΥΑ, κυρίως λόγω της «αιρεσιμότητας», δηλαδή της μη χρηματοδότησης (από την Ε.Ε) υδατικών έργων τα οποία έχει ανάγκη η χώρα. Η πρώτη αυθόρμητη παρατήρηση είναι: Στα αλήθεια, όσοι «αρμόδιοι» τις ημέρες αυτές «διαρρηγγύνουν τα ιμάτιά τους» δεν γνώριζαν το θέμα; Η έκπληξη των αγροτών είναι δικαιολογημένη, η δική τους είναι μάλλον υποκριτική.

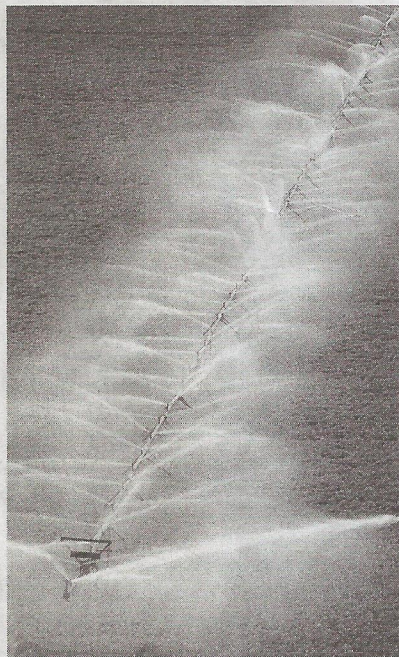
Σε συζήτηση στη Βουλή, ειδικά για το περιβαλλοντικό τέλος ο κ. Γκανούλης, ειδικός γραμματέας Υδάτων παρατήρησε ότι αυτό επιβάλλεται μόνο σε περίπτωση που ο υδροφορέας ΔΕΝ έχει καλή ποιότητα. Εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς τους κινδύνους αύξησης των τιμών νερού που δημιουργούνται για τη Θεσσαλία λόγω της κατάστασης στην οποία βρίσκονται τα υπόγεια νερά από τις υπεραντιλήψεις αλλά και πολλά επιφανειακά.

Αντικειμενικά το περιβαλλοντικό τέλος αποτελεί κίνδυνο για τους αγρότες της Θεσσαλίας, ειδικά τους μικρομεσαίους και ορθώς χαρακτηρίστηκε ως «χαράτσι». Όμως δεν πρέπει όλα αυτά να μας οδηγήσουν στο άλλο άκρο και να απορρίψουμε συλλήβδην κάθε είδους πρωτοβουλία για εφαρμογή κανόνων στη Διαχείριση Υδάτων. Η οικολογική ισορροπία στην περιοχή μας έχει ανατραπεί ακριβώς από τον τρόπο που σήμερα διαχειριζόμαστε τα νερά. Κατά την άποψή μας, ακόμη και εάν δεν υπήρχε η οδηγία, θα έπρεπε ΕΜΕΙΣ ΟΙ ΙΔΙΟΙ να αναζητήσουμε και να θεσπίσουμε ένα σύγχρονο πλαίσιο κανόνων για την Διαχείριση Υδάτων. Δυστυχώς όχι μόνο δεν το πράξαμε, αλλά, ακόμη και μπροστά στη νέα πραγματικότητα που δημιουργείται, οι ιθύνοντες αρνούνται να ενεργήσουν υπεύθυνα, με στόχευση και όραμα μιας ορθολογικής διαχείρισης των υδάτων στην περιοχή μας. Αρκούνται σε μικροπολιτική επικοινωνιακή διαχείριση του θέματος, σε συνήθη ανταλλαγή πυρών για τις ευθύνες σε υποσχέσεις για έργα, μέτρα και φυσικά σε μια ανέξοδη επίδειξη ευαισθησίας για το περιβάλλον.

Και αν έλθουμε για λίγο στη θέση ενός μέσου παραγωγού-χρήστη νερού για άρδευση στη Θεσσαλία (όπου το 70% και πλέον χρησιμοποιεί υπόγεια νερά λόγω της έλλειψης έργων ταμίευσης επιφανειακού νερού), ο οποίος κάλλιστα θα μπορούσε να θέσει το ερώτημα: «Εσείς, διαχρονικά, ως Πολιτεία, ως Κράτος, ως Διοίκηση, ταγμένοι (υποτίθεται) στην επίλυση των προβλημάτων μας, έχετε άραγε κά-

* Από τους Φάνη Γέμτος και Κώστα Γκούμα

νει έως σήμερα όλα όσα θα έπρεπε ώστε να ζητάτε από εμάς να εφαρμόσουμε τις νέες επιβαρυντικές τιμολογήσεις που έρχονται να προστεθούν στο ήδη υψηλό κόστος άρδευσης;». Θα επιχειρήσουμε να προσεγγίσουμε όσο πιο καλοπροαίρετα γίνεται την απάντηση στο ερώτημα αυτό, χωρίς να περιορίσουμε τον «απολογισμό» στα χρονικά όρια μιας μόνο κυβέρνησης.

* Τόσο σοβαρά θέματα όπως η Γεωργία, απαιτούν έναν μακρόπνοο σχεδιασμό, από τον οποίο, μεταξύ άλλων, θα μπορούσαν να προκύψουν και οι αντίστοιχες ανάγκες σε νερό άρδευσης στο κάθε υδατικό διαμέρισμα. Τέτοιος σχεδιασμός ουδέποτε υπήρξε. Ο πρωτογενής τομέας, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά στα νερά, κινείται στο «άγνωστο με βάρκα την ελπίδα». Τα τελευταία χρόνια εκπονήθηκε ένα γενικό Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων (ΣΔΥ) σε κάθε υδατικό διαμέρισμα (και στη Θεσσαλία), και εκεί σταμάτησε. Κανένα σχέδιο που θα εξειδίκευε τα μέτρα και τα έργα, χωρίς δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης και χωρίς εξασφαλισμένους οικονομικούς πόρους. Δικαίως χαρακτηρίστηκε «σχέδιο επί χάρτου», αφού τελικά ήταν απλώς ένας τρόπος ώστε οι κυβερνήσεις από το 2010 έως σήμερα να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της οδηγίας 60/2000 της ΕΕ (η οποία πίεζε αφόρητα). Με άλλα λόγια να «περάσουν τώρα τη σειρά τους» και για το τι θα γίνει στο μέλλον... βλέπουμε πάλι.

* Ένα άλλο μεγάλο θέμα είναι η ανάγκη για

ταχεία αύξηση των ταμιεύσεων χειμερινού νερού (με έργα όπως αυτά του Μουζακίου, Πύλης, Νεοχωρίτη, Ενιπέα, Ελκασσώνας, κ.λπ.), που παραπέμπεται και αυτή στο άγνωστο μέλλον. Από τον Β' παγκόσμιο πόλεμο και μετά ακουόμαστε μόνο σε τρεις αξιόλογους ταμιευτήρες (Ν. Πιλαστήρα, Σμοκόβου και Κάρλας). Η αναγκασία πολιτικά στα υδατικά, ώστε να αλλάξουμε πορεία σταματώντας τη «ληστική» εκμετάλλευση των υπόγειων υδροφορέων και να «επιστραφούν τα δανεικά» που επί χρόνια ασυλλήγοιστα καταναλώναμε, ομοίως παραπέμπεται στο μέλλον. Οι προτάσεις που κατατίθενται από φορείς και επιστήμονες να ολοκληρωθεί άμεσα ο ταμιευτήρας Συκιάς (επί του Άνω Αχελώου) ώστε στο διάστημα μιας μεταβατικής περιόδου να ενισχυθούν οι εξαντλημένοι υπόγειοι υδροφορείς, προσκρούουν σε ιδεοληψίες παρατείνοντας την οικολογική καταστροφή. Ταυτόχρονα με τις εμμονές τους αποκλείουν τη χρησιμοποίηση της Συκιάς ακόμη και για υδροηλεκτρική αξιοποίηση, προφανώς υποχωρώντας σε απαιτήσεις μεγάλων ενεργειακών συμφερόντων (φυσικό αέριο κ.λπ.), όπως άλλωστε προκύπτει και από τον πρόσφατο ενεργειακό σχεδιασμό της κυβέρνησης, όπου έως το 2030 δεν προβλέπεται κανένα Υδροηλεκτρικό έργο! Την ίδια ώρα τα εγκαταλειμμένα έργα Αχελώου καταρρέουν δημιουργώντας πρόσθετες δαπάνες. Όλα αυτά που δεν γίνονται, «ξεσπών» τελικά στους αγρότες που βλέπουν το κόστος άρδευσης να φθάνει στα ύψη και γενικά (σε συνδυασμό με άλλα προβλήματα όπως κόστος εφοδίων, τιμές και διάθεση προϊόντων, κ.λπ.) το μέλλον τους να μην είναι καθόλου ευοίωνο.

Συνοπτικά επί δεκαετίες έγιναν πολύ λιγότερα από όσα έπρεπε και η κατάσταση αυτή εξέθρεψε παθογένειες, κακές νοοτροπίες αλλά και άνηση μεταχείριση (όπως μεταξύ αυτών που αρδεύουν δωρεάν ή με ελάχιστο κόστος και αυτών που αρδεύουν από ιδιωτικές γεωτρήσεις που τις πλήρωσαν μόνοι τους, δαπανώντας συνολικά περίπου 1 δισ. ευρώ σε σπμερινές τιμές!). Και μετά από όλα αυτά προκύπτει το ερώτημα: Δικαιούται η Πολιτεία να απαιτήσει πρόσθετες επιβαρύνσεις από τους αγρότες, δηλαδή από τα θύματα της κακής πολιτικής και της επί δεκαετίες αδιαφορίας των αρμοδίων; Σε ό,τι μας αφορά η απάντηση είναι προφανής.

Δεν γνωρίζουμε τελικά πώς θα αντιμετωπίσει η σημερινή κυβέρνηση την αντίδραση που εκδηλώθηκε. Ακούγεται ότι ίσως προβούν σε μείωση των τελών, ίσως επιλέξουν και την αναβολή των επιβαρύνσεων. Να ελπίσουμε ότι αυτή η αναστάτωση θα αποτελέσει την απαρχή μιας νέας περιόδου για τα υδατικά και περιβαλλοντικά θέματα του τόπου μας. Τουλάχιστον να αρχίσει μια σοβαρή συζήτηση για την επίλυσή τους.

* Ο Φάνης Γέμτος είναι γεωπόνος, ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

* Ο Κώστας Γκούμας είναι γεωπόνος, πρ. δ/ντής Εγγείων Βελτιώσεων